

Trianon, nemzetközi szervezetek, kisebbségi jog

Dr. Serfőző Gusztáv
2010

Rövidített változat publikálva a („Trianoni Szemle” 2011. január, III.évf. 1. sz. 65-71. old.)

Bevezetés: Problémafelvetés a határon túli magyar közösségek jogainak szempontjából

1920. január 16-án a győztes antanthatalmak Főtanácsa előtt Párizsban gróf Apponyi szóbeli előadáson ismertethette Magyarország álláspontját a 15-én átadott békefeltételekről. Az elnöklő Clemenceau még a szóbeli előadást sem akarta megengedni, és ragaszkodott ahhoz, hogy ez csak előadás (vajon miért?) és ne megbeszélés legyen, azonban Lloyd George a nemzetiségek földrajzi elhelyezkedésével kapcsolatban kérdést tett fel, amelyre Teleki Pál válaszolt térképek bemutatásának kíséretében (Trianon. Dokumentumok). Az antant delegátusok a térképekhez jöttek és eszmecsere alakult ki, amelyben bemutatásra került, hogy a megkötendő békeszerződés 3.5 millió magyar lakost csatol el hazájától. Szembeötlő, hogy az amerikai delegátus nem vállalt szerepet és nem reagált a wilsoni elvekre való hivatkozásra sem. Már az egy évvel azelőtti 1918-ban Belgrádban tartott tárgyaláson, Franchet d'Esperey tábornok, a déli francia haderő parancsnoka kézlegyintéssel intézte el a magyar kormánydelegáció wilsoni elvekre való hivatkozását. Pedig a Központi Hatalmak hadseregei a wilsoni deklaráció hatására tették le a fegyvert. Igaz-e tehát, hogy a wilsoni békejavaslat csak egy tőzsdei cselvetés lett volna, egy reklámfogás, egy vásári szemfényvesztés volt?

Amerika gazdaságilag a világ ura lett a háború után és ezt a célt elérve etikai elvek ide, etikai elvek oda, magára hagyta a harácsoló, győzelemtől megrészegült nagyhatalmakat és hullarabló kis védeneket. Az elkövetett igazságtalanságokból robbant ki később a II. világháború, ahogy Apponyi gróf is megjósolta az antant Főtanács előtt tartott beszédében 1920. januárjában.

Mindazonáltal nem volt hatástalan az etikai elvek deklarációja. A civilizált világ a Wilsoni Deklarációtól kezdve a mai napig egyre jobban kiteljesítve ismeri el a demokrácia, a szabadság, a nemzeti önrendelkezés, és az emberi jogok érvényességét. Ma már kiterjedt nemzetközi szervezetek (ENSZ, Helsinkai Egyezmény, EU, ET, EBESZ) foglalkoznak ezen jogok védelmével, jóval eredményesebben, mint hajdan a kudarcot vallott Népszövetség.

Velünk azonban mintha kivételt tennének. 192. óta újból és újból megerősítettük velünk a trianoni határok kényszerű elfogadását, de az utódállamoktól nem kérjük számon a nemzetiségi jogok betartását. Az országhatáron túl élő 3.5 millió magyar nemzetiségi és faji elnyomást kénytelen elszenvedni. Történelmünket meghamisítják, kultúránkat lerombolják. Így vagy úgy, de törekszenek a határon túli magyar közösségek felszámolására. Másodrendű állampolgár a magyar a határokon túl.

Felmerülnek a következő kérdések (Girasoli):

- Van-e valóban kettős mérce Magyarországgal szemben? Kétség bevonható-e a magyar nemzeti közösségek autonómiához, önrendelkezéshez való joga?
- Hogyan tudunk ezen a helyzeten javítani a nemzetközi jog eszközeivel?
- Az emberi jogok, a szabadság, a demokrácia világszerte tapasztalható erősödése, vitathatatlansága, az idegengyűlölet elleni világháború elvezet-e bennünket is a határon túli magyarok helyzetének, státuszának radikális javulásához? Az autonómiákhoz? Esetleg az igazságtalan határok eltűnéséhez is?

A józan ész, az igazságosság, a kölcsönös tisztelet politikája csak lassan nyer teret Közép-Európában. Ahogy elmúlt a dinasztikák zsarnokoskodásának a korszaka, ugyanúgy elfog tűnni a többségi nemzetek uralkodása a kisebb létszámú nemzeti közösségek felett is.

Külpolitikai előzmények és a nemzetiségi kérdés a XIX. század végén

A mai helyzethez vezető út mélyen a történelemben gyökeredzik. 1815-ben a dinasztikus érdekeken alapuló Szent Szövetség majdnem kerekén 100 éves békét hozott Európában. A XIX. század második felében azonban egyre komolyabb feszültségek és kisebb összecsapások keletkeztek a nagyhatalmak között is, 1855-ben a krími háborúba Törökország oldalán az orosz terjeszkedés megakadályozására beavatkozott Anglia és Franciaország is, az olasz egységért folyó küzdelmekben a Habsburg Birodalom vereséget szenvedett az olasz-francia szövetségtől (1859, Solferino) és a porosz-olasz szövetségtől 1864-ben (Königgratz). 1871-ben pedig a franciák szenvedtek vereséget és megvalósult a német egység. A különböző kelet-európai országokban élő szlávok népessége jelentősen gyarapodott és terjedt az agresszív Oroszország szította pánszláv eszme. Az egyre gyengülő Habsburg Birodalom alattvalói közül a legnagyobb nemzettel a magyarokkal egyezett ki, közjogi-dinasztikus alapon, létrehozva az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság perszonálunióját, amely alkalmasnak tűnt a többi nemzetiség együtt tartására is. Ezzel Ferenc József cserbenhagyta korábbi erdélyi román és délvidéki szerb szövetségeseit és kiváltotta a cseh nemzeti mozgalom felháborodását.

1914 előtt a soknemzetiségű Monarchiának elméletileg volt esélye, hogy az együtt élő társnemzetek konföderációjává alakuljon át. Kossuth Lajos is a Dunai Szövetség társnemzeteinek együttes államalakítása mellett emelt szót. A csehek is hiába követelték közjogi önállóságukat a Monarchia keretein belül. Valószínűleg azonban a Kossuth javasolta Dunai Szövetség (Magyarország, Horvátország, Szerbia és Románia konföderációja) lett volna a jó megoldás (1862), de ezt a nagyhatalmak nem támogatták.

Miután a Habsburg Birodalom két vesztes háborút vívott francia, német és olasz ellenfeleivel megpróbálták viszonyukat rendezni az oroszokkal. Ez a törekvés végig vonult egészen 1910-ig. Az iparilag, tudományosan, katonailag hatalmas lendületben fejlődő és egyre arrogánsabban viselkedő császári Németország ellen szintén agresszív francia-angol-orosz szövetség bontakozott ki. Ezen belül a revánsvágytól fűtött Franciaország az oroszokkal karöltve támogatta a török és közvetetten a Monarchia elleni Balkán háborúkat, szemet vetve a törökök értékes Közel-Keleti birtokaira (Irak, Palesztina, Szíria) is az angolokkal együtt. A német szövetséghez sodródott Monarchia bomlasztására kiválóan alkalmasnak bizonyult a nemzetiségi kérdés, amely főleg a Monarchia jelentős részét kitevő Magyar Királyságban volt állandó belső konfliktusok forrása. Sem a magyar, sem az osztrák parlament nem tudott Urrá lenni az állandó parlamenti obstrukción és zűrzavaron (Szidiropulosz)).

A trónörökös Ferenc Ferdinánd elképzelései és személyisége csak még jobban kiélezték volna a Monarchián belül és kívül meglévő válságot. Törekvései közé tartozott a Monarchia haderejének korszerűsítése. Fontos politikai terve volt a dualista kormányzati rendszer átalakítása trializmussá, azaz Ausztria és a Magyar Királyság kétoldalú kiegyezésének háromoldalúvá bővítése, a Birodalom szláv népeiből képzett tömb részvételével.

Bár Ferenc Ferdinándnak hivatalosan soha nem volt szerepe az Osztrák–Magyar Monarchia politikai vezetésében, mégis aktív részese volt a császári politikának. Ezért rezideált a bécsi Belvedere kastélyban, tanácsadói testületével, az 1908-ban alakított „kis

katonai hivatallal” együtt, amely hamarosan komoly politikai központtá nőtt, Alexander Brosch von Aarenau ezredes vezetésével. A csoport minden fontos tagja a magyar vezető hatalom ellenfele volt, így Alexandru Vaida-Voievod román politikus, Milan Hodža szlovák politikus és Ottokar Theobald Czernin gróf, cseh arisztokrata. Ferenc Ferdinándot követte Kristóffy József korábbi belügyminiszter a választójog kiszélesítésének a híve (3).

Ferenc Ferdinánd elleni merényletet a szerb titkosszolgálat egyik ezredese által irányított Fekete Kéz és az Ifjú Bosznia gyilkoltatta meg. Azon a napon 8 merénylő várta Szarajevó különböző pontjain a jövő császárt, aki látogatását kihívóan a szerb nemzeti gyász napjára, a koszovói rigómezei csatavesztés (koszovszki boj, 1389. június 28.) évfordulójára tették és miután túlélte az első bombamerényletet még egyszer áthajtott a városon. Esztelen, merev, kihívó és óvatlan magatartása nem sok jóval kecsegtetett volna uralkodása esetén.

A Magyar Királyság válsága és Trianon

A magyarországi nemzetiségi kérdés megoldatlansága erőteljesen nyilvánult meg a Román Nemzeti Tanács által az uralkodóhoz benyújtott Memorandum körüli politikai viharban (5). A Memorandum felsorolta a románok kulturális, közigazgatási, oktatási sérelmeit, kizorításukat a közigazgatásból (ma a kisebbségi magyar közösséget éppen ezek a sérelmek miatt szenvednek). A mozgalom 1891-ben kezdődött, amikor a bukaresti egyetemen megalakult a Románok Kulturális Egységének Ligája. Sérelmeiket külföldön is ismertették és a nemzetközi fórumokon megingatták a magyar liberalizmusról kialakult kedvező képet.

A magyar parlament legnagyobb nemzetiségi problémája a törökök balkáni legyőzése után nagyon megerősödött délszláv mozgalom elleni küzdelem volt. A Szlovákok elégedetlensége jóval később 1907-ben vezetett látványos konfliktushoz. A Rózsahegyhez tartozó csernovai kerületben egy templom felavatását megakadályozni akaró spontán, agresszív szlovák tömegmegmozdulás és a hatóság összecsapása közben felelőtlen fegyverhasználatra került sor. (Mo.T. MTA 1890-1918, p. 642-43 old.) Az esemény tipikusan a vezetés nélküli tömeg és megzavarodott hatóság rendezetlen viselkedése miatt történt, mert ekkor a szlovák vezetők, Hodža és Hlinka (később a Tiso vezette fasiszta Hlinka Gárda névadója) nem voltak jelen. Ennek ellenére a szlovák elszakadási törekvés csak 1918 novemberében a cseh agitáció hatására jelent meg.

A nemzetiségekkel való viszonyt tovább rontotta a Lex Apponyi néven ismert, magyar nyelvű tanítást erőltető oktatási törvény (1907-14), amelyet később a szlovák történészek, mint okot jelölnek meg, hogy „Szlovákia kivált a Magyar Királyságból 1918-ban. Ez azonban történelemhamisítás, mert Szlovákia nem létezett korábban, csak 1918 után. Az erőszakos magyarosítás eleve kudarcra volt ítélve, mert a nemzetiségek mögött ott állt a határon túli anyanemzet, Prága, Belgrád és Bukarest. Ennek hatását nem vették figyelembe az akkori politikusok, mint ahogy ma Budapest és a magyar anyaország befolyása ellenében nem lehet a magyarokat a határon túl elnemzetietleníteni, különösen ma már nem, mert a határok átjárhatóak, a média, a közlekedés, a kereskedelem nem ismer korlátokat.

Külön figyelmet érdemel Seton-Watson tevékenysége (Jeszenszky Géza), aki 1904-ben Skóciából érkezett a Monarchiába, mint Kossuth és a magyar liberalizmus csodálója érkezett, de hamarosan szembesült a helyzet Karl Renner, román és szlovák vezetők által előadott magyarellenes változatával. Seton tárgyalt ugyan Apponyival és más magyar vezetőkkel is, de nem változtatott nézetein. Seton elfogultan magyarellenes folyóiratot könyveket jelentetett meg.

Az első világháború idején az angol kormány Propaganda Minisztériumot hozott létre, amelynek élére a magyarfaló **Henry Wickham Steed** újságíró és **Robert William Seton-Watson** brit történész került. Tevékenységüket nagyban segítette az akkori prágai egyetem professzora **Tomas G. Masaryk**, majd pár évvel később **E. Benes** is, akiknek megrögzött

életcéljuk volt a független Csehszlovák Köztársaság megvalósítása a magyarellenes történelemhamisítás és a tények elferdítése útján is (Popély, Duray, Benes). Az általuk előadottakkal ellentétben soha nem létezett Nagymagyarország területén sem szlovák, sem pedig román és szerb állam, közigazgatás, hadsereg, vagy az állam semmilyen más ismérve sem 1918 előtt.

1917 elején a köztudat elől jobbra elfedett óriási jelentőségű eseményre került sor Párizsban, ahol az ott székelő Grand Orient de France (Franciaország Nagy Keletje) szabadkőműves páholy (Takaró Mihály) világkongresszust hívott egybe, ahol nem sajátosan szabadkőművesi kérdésekről vitatkoztak, hanem a háború befejezésének körülményeiről és megtervezett világbékéről. Ez a nemzetközi értekezlet a legaprólékosabban dolgozta ki a békeszerződéseket az egyes államok határait, a győzteseknek jutott koncovkat s a Népszövetség tervezetét.

A **TEMPS** nevű párizsi világlap, amely egyben a francia külügyminisztérium sugalmazott lapja is, közölte ennek a szabadkőműves összejövételnek a határozatait, amelyeknek a Magyarországra vonatkozó része csaknem betűről-betűre került be a trianoni békeszerződésbe (Tóth Judit).

Benes nem riadt vissza a tények és a történelem meghamisításától és nem zavartatta magát az elemi emberi jogok áthágásakor sem. Európai Unió szégyene, hogy a kollektív bűnösség elvén alapuló magyar és németellenes Benesi Dekrétumok még mindig érvényben vannak Csehországban és Szlovákiában, mert még az EU Emberjogi Bizottsága szerint sem kell azokat törölni, mert azok „mára már a történelem részévé váltak” (Konferencia a Benes Dekrétumokról, Budapest, 2009, Polgárok Háza). Ugyanakkor ezek a törvények szó szerint sértik az emberi jogokat és minden más nemzetközi szerződést is. Mi lehet az oka, hogy sem Németország, sem Ausztria, sem pedig Magyarország nem követelte hivatalosan ezeknek a törvényeknek a visszavonását és a nyilvános bocsánatkérését? Kíváncsiak lennénk arra, hogy az EU-ba való belépést megelőző hosszadalmas „jogharmonizáció”-ból miért maradtak ki a Benesi Dekrétumok? Miért hallgattak Seton-Watson londoni utódai ekkor? Mi erről az EP liberálisainak a véleménye?

A cseh értelmiségiek egy csoportja Pétervárott adta elő a cárnak a pánszláv birodalom tervét, mások, Masaryk és Benes Franciaországban és Angliában találtak támogatókra (Popély Gyula).

Nem hisszük, hogy a világot a szabadkőművesek mozgatják. Korábban a nagyhatalmak politikai, gazdasági és katonai előny szerzési törekvései irányították az eseményeket, nem pedig a szabadkőművesek liberális eszméi, összeesküvésük. A Közép-európai dominanciára törekvő francia és angol kormányoknak jól jött a Benes-Masaryk-Bratianu sugallta rendezési terv, de a terv csak azért valósulhatott meg, mert kőkemény nagyhatalmi érdek állt mögötte és a győzelemtől megrészegetett francia hegemon törekvés, amely Magyarország területeinek odaadásával fizette ki kis szövetségeseit az önrendelkezés semmibe vételével.

Andrássy Gyula gróf, a Monarchia utolsó külügyminisztere írja visszaemlékezéseiben : „A nemzetiségek nem lázadtak fel a hosszú háború alatt, teljesítették állampolgári kötelességüket.” Tudtam, hogy a wilsoni béke igazsága sem érvényesülhet a győztesek és legyőzöttek között egyformán.” „Károlyi nem örvendett az antantnál népszerűségnek, mert Franciaország otthon a Károlyi féle pacifistákkal és szocialistákkal a legkeményebben bánt el.”

Magyar külpolitikák 1922-44 között

A trianoni béke aláírása után a magyar külpolitika mozgásteret rendkívüli módon összeszűkült. Miután a külpolitika 1918 előtt közös ügy volt, így a trianoni országnak meg kellett teremtenie az önálló külképviseleti szerveket és az apparátust. Mindezek mellett Bethlen arra törekedett, hogy az ország érdekei szempontjából fontos külföldi követségekre megbízható, képzett diplomaták kerüljenek. A magyar külpolitika irányait az is megszabta,

hogy az országnak egy olyan háború utáni Európába kellett beilleszkednie, ahol a vezető hatalmak akaratóból szűnt meg a történelmi Magyarország. A magyar külpolitika egyszerre képviselte a revíziót és a beilleszkedés politikáját. Az 1920-as években a súlypont az utóbbira esett. Ennek megfelelően 1921. május 23-án Magyarország kérte felvételét a Népszövetségbe, amit nemcsak a megbékélési politika indokolt, hanem az is, hogy népszövetségi tagság nélkül az ország nem juthatott nagyobb összegű nemzetközi hitelekhez.

Bethlen a nagyhatalmak közötti ellentéteket és a békeszerződések lezáratlan ügyeivel kapcsolatos bizonytalanságot az ország külpolitikai elszigeteltségének enyhítésére próbálta felhasználni. Erre először az osztrák–magyar határvíta, a nyugat-magyarországi kérdés nyújtott lehetőséget. A békekonferencia döntése értelmében a történelmi Magyarország nyugati peremvidékét, mintegy 4312 négyzetkilométert 340 ezer lakossal Ausztriának ítélték. A területek sorsát népszavazással kell eldönteni. A háromnegyed–egynegyedes területmegosztás érdekében a magyar kormány a fegyveres ellenállásra is kész volt. A irredenta szervezetek és számos tiszti különítmény az akció irányítására létrehozott Honvédelmi Bizottmányon keresztül a kormánytól kapták utasításait. 1921. augusztus 28-ra a vitatott területek nagy részét átengedték Ausztriának. Miután a kiürített zónában már megkezdődtek a fegyveres összecsapások az osztrák rendőrség és a magyar szabadcsapatok között, olasz közvetítéssel Velencében konferenciát hívtak össze a konfliktus rendezésére. Magyar részről a terület mintegy negyedrészt, azaz Sopront és környékét mindenképpen meg kívánták tartani. Erre jó esély volt, miután Ausztria elfogadta az olaszok javaslatát, miszerint a magyarok által elvitatott területen népszavazással döntsék el a kérdést. A szabadcsapatok egy része Prónay Pál vezetésével Lajta-bánság néven területileg is önállósította magát. A konfliktus Magyarország számára a népszavazással kedvező lezárása a rendszer első külpolitikai sikere volt. Miután a franciák az angolokkal és az olaszokkal együtt támogatták az ország népszövetségi felvételi kérelmét, 1922. szeptember 18-án Magyarországot ellenszavazat nélkül vették fel a Népszövetségbe. Elszigeteltségünk is mérséklődött. Egy etnikai elvű teljes, vagy részleges határmódosítás lehetőségét magyar részről még ekkor sem vetették el, bár a francia külpolitika, 1921 utáni, határozott kisanant orientációja miatt illuzórikussá tette ezt az elképzelést. Minden határkorrekciót a magyarok és szomszédai között békés, tárgyalásos megegyezéshez kötöttek. Emiatt a magyar diplomácia 1922 után hivatalosan nem is próbálkozott a területi revízió elérésével, az közvetett céllá vált. További mozgástérre a kialakuló francia–olasz és francia–angol szembenállás miatt lehetett számítani, mert a kisanantra és Lengyelországra támaszkodó, a térségben hegemon szerepre törő francia külpolitika Anglia és Olaszország érdekeit is sértette. Ezek a nagyhatalmi érdekellentétek a német befolyás megerősödéséig meghatározóak voltak.

Az ország számára nyújtott népszövetségi kölcsön körüli magyar diplomáciai lépések a nagyhatalmi ellentétek mögött húzódo külpolitikai lehetőségek felismerését és legteljesebb kihasználását jelezték. Első lépésként, 1922 novemberében a magyar diplomácia széles körben hirdette, hogy az ország gazdasági-pénzügyi csőd szélén áll, aminek következtében az egész térség stabilitása veszélybe kerül. Az ország külföldi kölcsön nélkül képtelen végrehajtani a gazdaság talpra állítását és nem tudja a jóvátételeket fizetni. Vesztes államként és a jóvátétel biztosítékaként a magyar állam bevételeit népszövetségi zálogjog terhelte, aminek feloldása nélkül az ország külföldi hitelhez nem juthatott. A zálogjog feloldását és egy nemzetközi kölcsön folyósítását Magyarország részére elviekben mindenhol támogatták. Franciaország ugyan nem ellenezte a kölcsönnyújtást, de szigorúbb feltételekhez kívánta kötni, mint Anglia. A viszonylag kedvező pénzügyi feltételeknek meg kellett adni a politikai árát. Magyarországnak külön nyilatkozatban újra el kellett fogadni a trianoni békét és garantálni, hogy egyetlen Habsburg sem tér vissza a magyar trónra. Bethlen Anglia nyomására ezeket a feltételeket a kölcsön megszerzése érdekében elfogadta. Nagy-Britannia

részéről a magyar kapcsolat jelentősége nemcsak abban mérhető, hogy így kívánták ellensúlyozni a franciák térségbeli befolyását.

A magyar külpolitika Anglia után többnyire biztosan számíthatott Olaszország támogatására is. Magyarország nagyon sok alkalommal élt panassza a Népszövetségnél és a nagyhatalmaknál a határontúli magyarokat ért sérelmek és atrocitások miatt. Néhány elszigetelt esettől eltekintve ezek a panaszok süket fülekre találtak. A sérelmek részletezése nem tartozik ennek a tanulmánynak a tárgyába, mindössze utalunk Raffay Ernő kitűnő könyvére.

A trianoni békeszerződés revíziójának kérdése az 1920-as évek utolsó harmadában a világsajtóban is jelentős nyilvánosságot kapott. Egy magyar arisztokrata hölgy, herceg Hohenlohe Stefánia ösztönzésének engedve Lord Rothermere angol sajtómágnás és politikus 1927. június 21-én nagy feltűnést keltő cikket jelentetett meg Daily Mail című lapjában, Hungary's Place in the Sun, azaz Magyarország helye a nap alatt címmel. Ebben azt állította, hogy a trianoni határok módosítása nélkül a béke Közép-Európában hosszú távon fenntarthatatlan, ezért a háború elkerülése érdekében azok békés revíziójára van szükség. Úgy vélte, hogy a határ menti magyar lakosság visszacsatolásával "a súrlódásokat úgy váltaná fel egy megkönnyebült viszony, hogy a békemegállapodás fő vonalai érintetlenek maradnának, és nem változnának jelentősen Közép-Európa erőviszonyai sem".(Romsic)

Rothermere azonban valószínűleg nem politikai meggyőződésből állt a magyar revízió mellett (legalábbis eleinte, de később is inkább szimpátia alapon), hiszen akkor már 1920-ban felszólalhatott volna. 1923-tól 1927-ig nagy nemzetközi gazdaságpolitikai botrány húzódott el, amely a magyar kormány kezdeményezésére Románia ellen indított törvényességi vizsgálatból fakadt. A trianoni békeszerződés deklarált, de soha be nem tartott szabályozása szerint a nemzeti kisebbségek hátrányos megkülönböztetése tilos volt, továbbá tilos lett volna a kényszerből állampolgárságot váltó lakosság vagyombizonytalanságát előidézni. Ezzel szemben minden utódállam - elsősorban a magyar parasztság földjeiből - nagyszabású földreformokat hajtott végre, melynek során a magyar és német parasztság semmit sem kapott. Gyakori volt a teljes vagyonek Kobzás. A trianoni békeszerződés expressis verbis kimondja, hogy az optánsok a földbirtokukat megtarthatják. (Az optálás itt két lehetséges állampolgárság közti szabad választást jelent.) Ezt a szabályt egyetlen kisantant állam sem tartotta be.

A legsérelmesebb módon Románia járt el, ahol törvény rögzítette, hogy amely földbirtokos akár csak egy napra is elhagyta az országot 1918. december 1. és 1921. március 23-a között, annak minden földbirtoka kisajátítandó, még akkor is, ha egyébként a román állampolgárságot választotta. A nyugat - és elsősorban Anglia - a tulajdonjoghoz fűződő elképzeléseik, valamint a szerződés betartása és betarttatása miatt erősen figyelt a magyar-román incidensre, azonban amikor a Népszövetségben 1927-ben újra elhalasztották a döntéshozatalt, már világraszóló botrányjal járt. Lord Rothermere ekkor járt először Magyarországon, tájékozódott a helyzetről, s így írta meg híres cikkét, amelyben Magyarországot természetes szövetségesünk néven említi. A magyar kormányok (Gömbös, Darányi, Imrédy) a harmincas években egyre inkább német befolyás alá kerültek, amelynek veszélyét ugyan érezték, mert józan politikus nem hihetett a németek végső győzelmében és el akarták kerülni azt, hogy Magyarország a nagyhatalmakkal szemben háborúba keveredjen, de mégis úgy látták, hogy a trianoni béke revízióját a német-olasz segítséggel lehet megvalósítani. Erre az alkalom Csehszlovákia felbomlásakor jött el.

A magyar-szlovák tárgyalások 1938. október 9-én kezdődtek Komáromban. A magyar külügyminiszter, Kánya Kálmán először az egész magyarlakta határ menti sáv átadását követelte, valamint azt, hogy a szlovákok és a rutének lakta vidékeken rendezzenek népszavazást a hovatartozás kérdéséről. A szlovák küldöttek viszont először csupán a magyar területek autonómiáját, s a második fordulóban is csak a Csallóköz átengedését ajánlották fel.

A további tárgyalások során a két álláspont – részben német nyomásra – jelentősen közeledett egymáshoz. A magyar fél a határ menti magyar sávra korlátozta igényét, amelynek túlnyomó részét (11 300 km²) végül a szlovák delegáció is jogosnak ismerte el. Továbbra sem tudtak azonban megegyezni a magyar nyelvhatár északi peremén fekvő városok – Pozsony, Nyitra, Kassa, Ungvár, Munkács – és ezek közvetlen környékének hovatartozásáról, ahol az 1910-es magyar népszámlálás általában abszolút vagy relatív magyar többséget, az 1930-as csehszlovák census viszont mindenütt szlovák többséget mutatott ki. A müncheni megállapodás értelmében ezek után nagyhatalmi konferenciának kellett volna következnie, ám miután Anglia és Franciaország érdektelenséget nyilvánított az ügyben, német–olasz döntőbíráskodásra került sor. Kárpátalját viszont a magyar hadsereg foglalta vissza.

A magyar haderő felvonulása által kikényszerített jólismert bécsi döntés 1940 szeptember elején a magyar-román határ jelentős módosítását, egész Észak-Erdélyt hozta vissza. Teleki Pál miniszterelnök már erősen aggódott, mert nem helyeselte, hogy csak a két fasiszta hatalom a döntőbíró ebben az ügyben. Utólagos okosság könnyű és csak a tanulság levonására alkalmas, de megállapítjuk, hogy mindegyik országgyarapítást a korábban sokat követelt népszavazás alapján, nemzetközi felügyelet mellett kellett volna véghezvinni. Azt sem értjük, hogy miért nem vonták be a Szovjetuniót a bécsi döntésbe és főleg, miért nem őriztük meg fegyveres semlegességünket Jugoszláviával és később a Szovjetunióval szemben? Ez végzetes hiba volt és Teleki Pál emiatt lett öngyilkos, mert a a Délvidék visszafoglalását 1941 áprilisában Anglia a háborúba való belépésnek tekintette. Ezután hazánk majdnem tehetetlenül vergődött a reménytelen háborúban, talán ifju Horthy István képes lett volna valami határozott tettel kivezetni az országot a háborúból, azonban őt valószínűleg német orgyilkosok balesetnek álcázva megölték. Az ő értékes életét nagy hiba volt a fronton elégtelen védelem mellett kockáztatni.

1944. március 19-én a német bevonulással Magyarország elvesztette a függetlenségét és egészen 1990-ig megszállások és diktatúrák rabságában létezett, ezért nem is foglalkozunk ezzel a korszakkal. :

A nemzetközi jog keretei

Nemzetiségi kérdés alakulása Európában a II. világháború után.

Emlékeztetünk arra, hogy 1919. szeptember 10.-én a Szövetséges és Társult Hatalmak és Cseh-Szlovákia szerződése tartalmazza: „Minden állampolgár szabadon használhatja nyelvét a gazdasági és hivatalos életben, vallási, politikai meggyőződése miatt senki se üldözhető.” Soha nem tartották be. A Párizsi Békeszerződés leszögezi, hogy „Magyarország háborút viselt az Egyesült Nemzetek ellen és annak következményeinek ráeső részét viseli”. „A békekötés az igazságosság elveihez alkalmazkodva rendezzi a háborúban való részvétel következményeit.” Előírja, hogy „Csehszlovákia biztosítja a magyar lakosságnak az emberi és polgári jogok teljességét”. Meg kell állapítanunk, hogy a békeszerződés nem tartja be az igazságosság elvét, hiszen indokolatlan különbséget tesz a szintén háborút viselő Románia, Szlovákia és Horvátország javára. A területi rendezés során megszegi az önrendelkezés elvét, elveti a népszavazást és az általuk is jól ismert etnikai határok figyelmen kívül hagyásával évszázados viszály magvát veti el Közép-európában. A párizsi békeszerződés a trianonival ellentétben nem tartalmazott nemzetiségi jogvédelmi megkötéseket a fenti általánosságon kívül. A magyar tárgyalódelegáció Párizsban eleinte egy nagyobb, magyarlakta terület visszacsatolásáért érvelt, majd egyre lejjebb adta követeléseit, utoljára a színmagyar Csallóközért próbáltak szót emelni, de azt is, a népszavazást is elutasították a győztes hatalmak, akiket nem az igazságosság, hanem a bosszúvágy, a büntetés vágya vezérelt. A Szovjetuniót ezen kívül a valamikori pánszláv törekvések is erősen befolyásoltak, így lehetett szó lakosságcseréről, kitelepítésekről és arról, hogy a „bűnösséget” nem az elkövetett bűnök

arányában állapították meg, mentességet kapott Szlovákia, Horvátország, sőt még Románia is. Szlovákiában, a Kárpátalján, Szerbiában magyarellenes terror tombolt, Benes Dekrétumok kimondták a kollektív bűnösséget, javak elkobzását, népirtás, kitelepítés, házkutatások, bebörtönzést kellett a határon túliaknak elszenvedniük. Románia is hamar visszavonta a demokrácia és nemzetiségi megbékélés felé tett látszatintézkedéseit. Ezután a szovjet diktatúra kegyetlen évtizedei következtek és szláv népek rájöttek arra, hogy az „orosz vezetésű nagy szláv birodalom” nem a meny ország, hanem maga a földi pokol számukra is.

Az 1974-es Helsinki EBEÉ (Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet, ENSZ kezdeményezésre) értekezlet záróokmányában az aláíró államok elfogadták jövőbeni kapcsolataikat szabályozó 10 alapelvet, amelyek közül idézünk: „3. A határok sérthetlenségét; 4. Az államok területi egységének megőrzését; 6. A belügyekbe való be nem avatkozást; 7. Az emberi jogok tiszteletben tartását, beleértve a gondolat, a lelkiismeret a vallás és a személyes meggyőződés szabadságát; 8. A népek önrendelkezési jogát; 10. A nemzetközi kötelezettségek jóhiszemű teljesítését.” Az alapelvek között szembevető ellentmondások vannak (pl.: önrendelkezés-határok sérthetlensége,(ez az autonómia követelésének a jogosságát jelenti?), stb.).

Az EBEÉ utótálatkozásokon bővítette a közös nyilatkozatok körét, fontos a 1990. évi: Koppenhágai Emberi Dimenzió témájú értekezlet, majd a moszkvai, bécsi, stb. értekezletek. Az 1992-es helsinki utótálatkozó ismét jelentős lépést tett az EBEÉ intézményesülése felé. A résztvevő államok létrejött a Biztonsági Együttműködési Fórum, a Gazdasági Fórum, továbbá a Nemzeti Kisebbségek Főbiztosának posztja. Megalakult a Nemzetiségi Kisebbségi Főbiztosság

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ)

A legátfogóbb páneurópai biztonsági szervezet, 56 résztvevő állammal, földrajzi értelemben Vancouvertől Vlagyivosztokig terjed. Az EBESZ fő funkciói a korai előrejelzés, a konfliktus megelőzés, a válságkezelés és a válságok megoldását követő rehabilitáció, az európai biztonság és stabilitás megőrzése érdekében. A nemzetközi szervezet a biztonságot átfogó és kooperatív módon kezeli többek között az emberi- és kisebbségi jogok, tolerancia, választási ellenőrzés, a demokratikus folyamatok támogatása, terrorizmus, gazdasági és környezetvédelmi ügyek.

A kooperatív megközelítésből adódóan mind az 56 résztvevő állam egyenlő jogokkal rendelkezik. Döntéseik, melyeket konszenzussal hoznak, politikailag és nem jogilag kötelezőek. Az EBESZ alapelvek és normák alapján az államok által vállalt kötelezettségek az államok közötti kapcsolatokra, valamint az államoknak a saját állampolgáraikkal szembeni viselkedésére nézve irányadóak. Az EBESZ folyamatosan alkalmazkodott a változó biztonsági környezet okozta elvárásokhoz, tevékenységei sorába felvette a terrorizmus, az ember- és kábítószer-kereskedelem, a szervezett bűnözés, az idegengyűlölet és az intolerancia elleni küzdelmet is.

2009. óta foglalkozik az EBESZ a magyar nyelvhasználatot az európai gyakorlatban szokatlanul korlátozó szlovák nyelvtörvénnyel és a magyar várakozásokkal ellentétben nem ítélte el azt azonnal, hanem nagyon is óvatosan és diplomatikusan egyeztetéseket javasol, tekintettel az államnyelv jogaira is. Eredmény azonban, hogy a nemzetközi figyelem tartósan ráterelődött a szlovák jogtiprásra, aminek erőteljes visszatartó ereje lehet.

Az Európa Tanács és a nemzetiségi kérdés

1949-ben alapították az európai plurális demokráciái részvételével. Állandó székhely Strasbourg. Szerveik: Miniszteri Bizottság (külügyminiszterek és állandó helyetteseik, szakértői bizottságok), Parlamenti Közgyűlés (nemzeti parlamentek delegáltjai, bizottságok). Főtitkárság (1000 alkalmazott, Európa Palota). Célja: a) pluralista demokrácia és az emberi

jogok védelme, b) társadalmi problémákra közös javaslat, c) európai kulturális identitás érvényesülésének elősegítése. Eszközei: a) egyezmények, b) ajánlások, c) kampányok, d) ösztöndíjak, képzések, ellenőrzések. Hatáskörébe tartozik az Emberi Jogok Európai Bizottsága és az Emberi Jogok Európai Bírósága. A Bíróság nemzeti hatóságok előtti jogorvoslat kimerülése esetén folytat eljárást, kártérítést ítéhetnek meg, végrehajtást a Miniszteri Bizottság ellenőrzi

Az ET lényeges határozatai: 1950: Emberi Jogok Nyilatkozata, 1970-80: Kultúra, Európai Kisebbségi Nyelvek Nyilatkozata, 1990: **1134-es Ajánlás** (Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése): nemzetiség fogalom meghatározás nem erős kísérlete, kisebbségekhez tartozó személyek védelme, joguk van ahhoz, hogy az állam nemzeti kisebbségként ismeri el őket, megengedi a más államok polgáraival való szabad érintkezést, területi sérthetlenség elvét be kell tartani, nem tartalmazza a kisebbségi jogok felsorolását.

1177-es Ajánlás: Európa népek mozaikja, amelyben a népek keveredtek, nem lehet határrendezéssel megoldani (Miért nem?), ezért: jogegyenlőség, kormányok vegyék figyelembe a kisebbségek jogait (melyek azok?). Pragmatikus ez is. Sürgeti újabb ET határozatok meghozatalát. **6749 sz. dokumentum:** ET, Politikai Ügyek Bizottsága, különbségtétel a kisebbségek között (pl.: európai hinduk és az erdélyi magyarok)

1994: Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségek Védelméről: a nemzeti kisebbségek és a hozzájuk tartozó személyek védelme a területi sérthetlenség és nemzeti szuverenitás tiszteletben tartásával.

Regionális vagy kisebbségi nyelvek európai chartája egy nemzetközi egyezmény, amit 1992-ben fogadott el az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága Strasbourgban. Célja, hogy támogassa az Európában beszélt helyi és kisebbségi nyelveket. A charta csak azokra a nyelvekre vonatkozik, amelyeket az aláíró országok állampolgárai hagyományosan használnak (tehát a bevándorlók által használt nyelvekre nem), amelyek jelentősen különböznek a többségi, vagy hivatalos nyelvtől (tehát a nemzeti nyelvek egyes nyelvjárásai nem tartoznak ide), és amelyeknek vagy van meghatározható elterjedési területük (tehát az adott állam egy bizonyos részének lakossága hagyományosan használja), vagy az egész országban szétszórtan beszélnek (ide tartozik a jiddis és a roma nyelv, amiket nagy területen használnak). Minden aláíró köteles elfogadni, mely nyelvet vagy nyelveket tekintenek a charta hatálya alá esőnek. Ezenfelül az aláírók vállalhatják, hogy ez a nyelv vagy nyelvek magasabb szintű védelemben részesülnek. Magyarország a kihirdetésekor, 1992. november 5-én írta alá a kartát, és a magyar Országgyűlés az elsők között, az 1995. április 7-én kelt 35/1995. (IV. 7.) Ogy. számú határozatával ratifikálta

Bilaterális egyezmények: a szomszédos országokkal kötött „Alapszerződések”.

Magyar-Ukrán Alapszerződés (1995. XLV tv.). A 2. §-ban már az elején kijelenti, hogy „nincs egymással szemben területi követelésük”. A magyarok számára cserében elismeri az emberi jogok, valamint külön zárónyilatkozatban a kisebbségi jogok biztosításának a kötelezettségét. Előírja a közösségek törvényes védelmét. Vállalja a nemzeti kisebbségek jogainak biztosítását, kulturális és nemzeti azonosságuk megőrzését. Vállalja, hogy „védelemben részesíti a nemzeti kisebbségeket minden olyan tevékenységgel szemben – ideértve a propaganda jellegűt is –, amely veszélyezteteti létüket, szítja, elősegíti a gyűlöletkeltést és megkülönböztetést a nemzetiségükhöz való hovatartozás alapján”. A felek vállalják, hogy „közös felépnek a nemzeti kisebbségekre vonatkozó dokumentumok megvalósításában.” A szerződés tiltja az asszimilációt, a népesség összetételének bármilyen okból való megváltoztatását, elismeri a nemzetiségek jogát identitásuk, vallásuk szabad kifejezésére, az anyanyelv használatára az oktatásban és a közéletben, támogatja a kulturális és történelmi értékek, emlékhelyek, műemlékek megőrzését. Közös lépnek fel az idegengyűlölet és az intolerancia ellen.

Sajnos a megegyezést nem tartják be megfelelően, a magyargyűlölet megvan (pl. Vereckei Emlékmű). A régió végzetes szegénysége és elmaradottsága állandósul azonban és a ruszinok közül sokan magyarul tanulnak a magyar kapcsolat hasznossága és munkavállalási lehetőség miatt. Megjegyezzük, hogy sokan azt vallják, hogy a Trianon revíziója Kárpátalján kezdődhet el valamilyen formában (Eurorégió, különleges kereskedelmi övezet, ruszin autonómia, stb.). A magyar kormány ezt az alapszerződést mintának szánta a többi szomszédal való megegyezésekhez, de végül is nagyon felemás siker lett belőle (13). Az MDF kormányt támogató nemzeti erők kevesellték az egyezményt, a szomszédos országok pedig mintaként követve megismételték az abban foglaltakat némi hangsúly eltolódással. Így született meg a Magyar- Szlovák Alapszerződés (1995. március 19, Párizs), Magyar-Szlovén Alapszerződés (1995. XLVI.), Magyar-Román Alapszerződés (1997. XLIV.), vívódás, belpolitikai csatározás után. A szerződő felek lényegében megismétlik a nemzeti kisebbségekről szóló összes nemzetközi szerződés, dokumentum és ajánlás betartásának vállalását, amelyeket a szerződés szövegében is megismételnek. Ez azt jelenti, hogy a harmincas évektől eltérően a magyar diplomáciának nem volt nyomásgyakorló ereje és szándéka sem, nem sikerült az EU ajtaján kopogtató szomszédjainkat engedményekre bírni. Magyarországot az EU-ba 2004. május 1-én vették fel, a Szlovákia (2004), Szlovénia (2004), Csehország (2004), Romániát jóval később (2007). A szerződések értelmezésével és betartásával súlyos gondok vannak (szlovák megyehatár átrendezés, Státus Tv. Fogadása, magyarelles propaganda és cselekmények).

Az EU és a nemzetiségi kérdés

Az EU legfőbb szerve a választott Európai Parlament (lényegében alsóház), a Miniszterek Tanácsa (felsőház) és a Bizottságok, amelyek élén főbiztosok állnak. A nemzetiségi kérdéssel foglalkozhat az Emberi Jogi Albizottság, Állampolgári Jogi, valamint a Bel- és Igazságügyi Bizottság. Az EU a gazdasági együttműködésre, a kohéziót elősegítő kapcsolatok fejlesztésére fekteti a hangsúlyt. Óvakodik a nemzetiségi kérdések, a történelmi sérelmek megtárgyalásától. Például Csehországot és Szlovákiát felvették az EU-ba, anélkül, hogy érvényteleníteniük kellett volna ezeket az alapvető emberi jogokat is sértő rendelkezéseket. Ugyanakkor az EU-nak sok olyan szerve és intézménye van, amelyek megfelelő kormányzati, diplomáciai és határon túli együttműködés esetén felhasználhatóak a magyar közösségek gazdasági és nyelvi helyzetének javítására.

Az Európai Parlamentben a "Regionális és Kisebbségi Nyelvek Frakcióközi Csoportja" (Intergruppe) a felelős Európa kevésbé elterjedt nyelveiért. Törekcsenek a kisebbségi nyelvek jogi és politikai támogatására, védelmére és előmozdítására. Ez a szerv szerepet játszhat a nemzetiségi politikák kialakításában, amennyiben arra kéri fel a tagállamok kormányait, hogy az oktatás, a tömegkommunikáció, a közélet és a szociális ügyek területén a kisebbségi nyelvek megőrzése érdekében konkrét irányvonalakat terjesszenek elő. A Régiók Bizottságát tanácsadó szervként létesítették abból a célból, hogy biztosítsa az európai, nemzeti, regionális és helyi hatóságok közötti együttműködést. Európa regionális és települési önkormányzatainak képviselőiből áll, ami lehetővé teszi álláspontjuk beépülését az Európai Unió politikájába, illetve a regionális és helyi identitások és előjogok tiszteletben tartását.

Az etnikai, nemzetiségi kérdés kapcsán érezhetően az a dilemma, hogy vajon melyik a helyes megközelítés? (Fóris György) Azoknak van-e igazuk, akik azt mondják: nem a hajdani sértettség (amúgy kétségtelen) tényéből kell kiindulni, hanem azt kell nézni, mit kínál a tagság, a határokat fokozatosan felszámoló európai integráció, s praktikus lépésekre összpontosítva ezekből kell kihozni a maximumot? Vagy pedig azoknak, akik szerint megkerülhetetlen a múltból való elindulás, a dolgokat minél határozottabban és minél hangosabban néven kell nevezni, hogy többé ne kerülhessen rájuk sor, így az eddigi leckékből

tanulva is egyebek között biztosítékokra, jogi és intézményi garanciákra van szükség a kérdés jövőbeli kezelésekor?(Fóris György) A nemzetiségi problémák napirenden tartása újabb konfliktusok magvát is elvetheti, de legalábbis könnyen válhat ki rossz érzést és gyanakvást, és nemcsak az érintett szomszédságban, hanem több, hasonlóan nemzetiségi kérdésekkel terhelt jelenlegi tagországban. Másrészt veszélyes az, hogy a kompromisszumépítésen alapuló Európai Unióban túlsúlyossá teheti a belpolitikai okokból végretekig elmenni akaró többségi nemzeti törekvéseket, indulatokat, fokozatosan szétrombolva az eddig - kényszerül mégiscsak valamilyen fokú kölcsönös beáldozáson, szolidaritáson is alapuló rendszer eddigi kohézióját

A Visegrádi 4-ek (magyar, lengyel, cseh és szlovák együttműködés)

A visegrádi négyek a négy közép-európai posztkommunista ország, a Cseh Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Lengyel Köztársaság és a Szlovák Köztársaság nem hivatalos neve. A csoport nevét az államelnökök választották 1991-ben, vállalták, hogy együttműködnek a totalitárius rezsimből a szabad, plurális és demokratikus társadalomba való átmenet útján. A visegrádi országok mindegyike törekedett az európai uniós tagság elnyerésére, a csatlakozást ugyanis újabb lépésnek tekintették, amely a kölcsönös támogatás révén segít a mesterséges európai határok lebontásában. Céljukat 2004. május 1-jén érték el, amikor is mindannyian az EU tagjai lettek. A visegrádi csoport nem az összeurópai integrációs törekvések alternatívájaként jött létre, és a meglévő, működő közép-európai struktúrákkal sem próbál meg versenyezni. Tevékenységei semmiképpen nem az izolációt és a más országokkal való kötetlekek lazítását szolgálják. Ellenkezőleg: a csoport célja, hogy optimális együttműködést szorgalmazzon minden országgal, elsősorban a szomszédjaival.

Megjegyzések a határon túli magyar nemzeti közössége helyzetével kapcsolatban

A trianoni és a párizsi béke által ránk kényszerített államhatárok jelentős sérelmet okoznak a magyar közösségnek, mert nem követik a nyelvhatárokat. Egyoldalúan magyarok sérelmére alapították meg azokat mára már régen elavult hatalmi érdekek mentén a nagyhatalmak (vasút nyomvonala, pánszláv érdek, Németország elszigetelés. A kis antant államoknak azért adtak nagy magyar területeket, hogy azok megtartása érdekében évszázadokig a pártfogó ajándékozó hatalom hívei és szövetségesei maradjanak. Magyarországot pedig legyengítették, hogy önállóan ne tudja visszavenni területeit. Mára már ez a politika érvényét veszítette a szovjet blokk bukása, a NATO és az EU csatlakozás miatt. Az új világ szervezetei a kohéziót és együttműködést támogatják és ezért egyre érzékenyebbek a nemzetiségi elnyomás miatt keletkező konfliktusokra. Egy határozott és sikeres magyar kormány kiszélesítheti és fokozhatja ezen a területen a tevékenységét és másokkal együtt sikeres jogszélesítő eredményeket érhetnek el (pl. lengyelek támogatása a Belorussziai lengyel kisebbség diszkriminációja miatt).

A XX. század elején megfogalmazták és követelték már a nemzeti a kisebbségek jogait, éppen a királyi Magyarország nemzetiségei. Mára a helyzet megfordult, most éppen a magyar kisebbséget nyomják el éppen azok, akik nemrég még a kisebbségük elnyomása ellen harcoltak. Lehet, hogy kétféle igazságosság lenne, más a magyarokra és más a szlávokra, románokra? A magyarosítás bűnös politika volt 1890-1914 között? A szlovákosítás, románosítás, szerbesítés 90 éve nem elítélendő cselekmény?

A magyargyűlölet és a történelem egyoldalú szemlélete ma is makacsul tartja magát többfelé. Londoni Egyetem Szláv és Kelet-európai Tanulmányok intézetéből származik a 2002-ben elhangzott kijelentés (34): „A magyar kormány most már megengedhetné magának azt, hogy szimbolikus bocsánatot kérjen például a románoktól azokért a románok ellen elkövetett bűnökért, amelyek az elmúlt párszáz évben megtörténtek. Nem azért, hogy cserébe a románok is

bocsánatot kérjenek a magyaroktól. Arra Romániának magától kell rájönnie. Ahhoz, hogy létre lehessen hozni valamiféle magyar–szlovák párbeszédet, a magyar félnek el kellene ismernie: voltak olyan történelmi események, amelyek a magyarokat nem, de a szlovákokat súlyosan érintették.

Az idézett kijelentés súlyos történelmi tévedéseket tartalmaz és aktuálpolitikai javaslata kifejezetten káros következményekkel járna (Tóth Judit) Magyarországra nézve. Történelmi tény, hogy Szvatopluk Nagy morva birodalma nem szlovák, hanem morva volt és még a magyar honfoglalás előtt Szvatopluk halála után (894) szétesett. Másrészt nem esett bele a magyar honfoglalók határai közé. A szlovákok a morva és szlávön töredékekből alakult ki és települtek a Felvidékre már a honfoglalás után. Ugyancsak tudománytalan a dákó-román kontinuitás legendája. A románok valószínűleg azon római lakosoknak a leszármazottai, akik Itáliából menekültek a Balkán félszigetre Róma barbárok általi elpusztításának idején. Erdélybe pedig a XIII. században kezdtek betelepülni. A Magyar Királyság nem folytatott nemzetiségeket megsemmisítő politikát, mert akkor ezer év alatt bőven lett volna idő és alkalom a nemzetiségek kiirtására.

A magyargyűlöletet fenntartja három tényező: a) a szlovákiai és romániai pártok közötti belpolitikai csatározás során elhangzó hívó szó a magyar veszély, b) legitimálja a jelenlegi határokat követve Benes 1918-as érvelését, c) 90 év alatt a szomszédos országok közgondolkodásának része, a hamis történelemtudat, ami az iskolai oktatás tárgya is.

Egy népcsoport, egy nyelv, egy kultúra ellen az idegengyűlölet, a kirekesztés és üldözés ma már nem megengedhető, ezért a szomszédos országok a nemzetközi nyilvánosság előtt tagadják is ezeket a tényeket. Hirdetik, hogy náluk mintaszerű a nemzetiségek helyzete és minden atrocitást tagadnak. Minden ellenük irányuló kritika a magyar irredentizmusból fakad. Ezért nagy szerepe van a mindenkori magyar kormánynak és a civil szervezeteknek, jogászoknak határon innen és túl, hogy erőteljes, jogilag és tényszerűen megalapozott eljárásokat folytassanak le a magyar nemzetiséget ért sérelmek esetében.

Nemzetközi szerződések, nemzetközi szervezetek határozatai, ajánlásai világosan tartalmazzák az alapelveket minden nemzeti közösség, így a magyar számára is:

- Saját tér kulturálisan és az oktatásban.
- Méltányos részvétel a közigazgatásban
- Etnikai előítéletek ellensúlyozása. Fellépés a más népek, népcsoportokkal kapcsolatos negatív előítéletekkel szemben, de tőlük is szigorúan elvárjuk saját magyarelles előítéleteik felszámolását. Harcolunk a magyarelleség, a magyarok kirekesztése ellen itthon és határainkon túl is.
- Gazdasági helyzet javítása a munkaalkalom bővítése, a vállalkozói tevékenység támogatása útján.

Ezeket a jól ismert és elfogadott elveket lépten-nyomon megszegik a magyar közösség kárára még ma is. Csak néhányat említünk a példa kedvéért:

A szlovák nyelvtörvényről vita folyt az EU Parlament plenáris ülésén. Gahler német EP képviselő megjegyzi: „Szlovákia vét az európai értékrend ellen, és megszegi az Európa Tanács vonatkozó ajánlásait is, amelyek a kisebbségi nyelvek használati lehetőségének bővítéséről beszélnek.” Gahler úgy vélte, Robert Fico miniszterelnök és koalíciós partnerei „még nem érkeztek meg Európába”. Az Európai Unió intézményei közül azonban az Európai Bizottság már jelezte: hivatalosan nem kíván reagálni a szlovákiai államnyelvtörvény módosítására. A testület ugyanis úgy ítéli meg, hogy a téma nem tartozik az illetékességi körébe. Arra mindazonáltal emlékeztetett egy illetékes: Brüsszel szerint általában véve sajnálatosnak kell tekinteni azt, ha a nyelvet bárhol feszültségkeltésre, politikai célokra használják.

Az európai parlamenti vita után az Európai Bizottság nagyon egyértelműen fogalmazott, amikor azt mondta, óvatosan kell bánni a végrehajtó rendelkezésekkel, mert komoly gondot is okozhatnak. És azt is jelezte, figyeli az ügyet, monitorozza majd a törvény

alkalmazását, mert sok ponton sértheti az EU közösségi jogot. EP-képviselők viszont már szót emeltek a törvény ellen. Gál Kinga (EU bizottsági alelnök, Fidesz) például idejétmúltnak és kisebbségellenes hangulatot keltőnek nevezte. „A szlovák nyelvtörvény nyíltan szembemegy az Európa Tanács kisebbségvédő dokumentumaival, és ellentétes az uniós alapelvekkel. A Szlovák Nemzeti Párt (SNS) frakcióvezetője Rafaj szerint a pozsonyi nyelvtörvény brüsszeli bírálata mögött azonban a magyar irredentizmus lobbista tevékenysége áll. Rafaj úgy véli, hogy a kritika „déli szomszédunktól”, azaz a magyar EP-képviselőktől ered. „ott van a Jobbik szélsőségesen sovinizta magja, jól láthatóan képviselteti magát a Fidesz, és ott van a hagyományos együttműködés a brüsszeli magyar lobbival”. Rafaj szerint Michael Gahler „nem látja a valóságot”, s a nyelvtörvény „egyáltalán nem érinti a kisebbségi nyelvhasználatot”.

Knut Vollebaek, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségügyi főbiztosa megerősítette 2009 őszén Budapesten, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a szlovák államnyelvtörvény alkalmazását. A főbiztos pozsonyi tárgyalásait követően látogatott Budapestre, először Balázs Péter külügyminiszterrel találkozott, a tárcavezetővel áttekintette a szlovák nyelvtörvény alkalmazásának első tapasztalatait. Vollebaek a megbeszélés utáni sajtótájékoztatóján elmondta: Szlovákia belülről, hogy milyen törvényeket hoz, de a nyelvtörvény ügyében Pozsony kifejezetten kérte az EBESZ közreműködését és tanácsait a végrehajtási utasítás kidolgozásához.

A Magyar Külügy több lépést tett a nyelvtörvény helyes értékelése céljából, jól nemzetközisítette a problémát, ma már az EBESZ főbiztos Vollaek, az ET és az EU Parlament is foglalkozik a kérdéssel, figyelemmel kísérik végrehajtását. A FIDESZ elnöke és várható miniszterelnök Orbán Viktor szerint „a következő időszak legfontosabb kérdése a magyarok számára annak a nemzetközi véleménynek a kialakítása lesz, amely konkrét eseteken keresztül mutatja be, hogy így nem lehet együtt élni a XXI. században. "A békés együttélésnek vannak feltételei, elsősorban emberi jogi feltételei, a kölcsönös tisztelet, egymás elismerése, az alapvető kulturális tények tudomásul vétele.

"Az önrendelkezési jog és az etnikulturális nemzetállam szembenállása" (26) című alapvető tanulmányában Samu Mihály írja: felhívja a figyelmet, hogy az emberi jogok közé fel kell emelni a nemzeti közösségek kollektív jogait is, a népek, nemzetek önálló államát, autonóm közösséggé való nyilvánításának jogát és más önrendelkezéssel kapcsolatos jogot. A nemzetiségi kérdés problémakörének egész jogi fejlődésén áthúzódik az a jogszemléleti harc, amelynek során a mai napig tudatosan elvetik a kollektív jog bevezetését. Helyette még a nemzeti kisebbségekkel foglalkozó ET ajánlások is az egyéni emberi jogból kiinduló nyakatekert fogalmak használatát a nemzeti közösségek megjelölésére.

A helyzet vitathatatlanul javult a rendszerváltás óta annak ellenére, hogy a demokráciában újraéledtek bizonyos korábbi ellenséges tendenciák (Tiso kultusz, Hlinka Gárda, Szlovák Testvériség, és az Új Jobboldal Romániában, valamint a Nagyrománia Párt). Az addig szinte átjárhatatlan román határ átlépési nehézség, örökös hatósági zaklatás megszűnt. A magyar-szlovák, magyar-román határ lényegében csak a térképen létezik. Létrejöttek a magyarok érdekképviselői és pártjai is. A kárpátaljai és a vajdasági magyarok számára még némi nehézséget jelent a vízum beszerzése. A magyar állampolgárság kiterjesztése a határon túli magyarokra megoldja ezt a problémát is. A szomszédos országok egyes hangadó erői a magyar veszéllyel kampányolnak, felerősödött a magyarellenesség, történelemhamisítás, gyűlölet szítás.

Pozitív a határon túli Magyar Nemzeti Tanácsok létrejötte és eredményes, kitartó harc folyik emberi és kollektív jogaik és az autonómiák elismertetéséért. Minden tiszteletünk azoknak, akik ezt a harcot kitartóan és rendületlenül megvívják. Sokkal nagyobb támogatást

kellene kapniuk az anyaországtól, mint eddig a bal-liberális kormányzat alatt. Felsoroljuk ezeket a szervezeteket: Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Magyar Koalíció Pártja (SK), Magyar Nemzeti Tanács (Szerbia), Romániai Magyar Demokrata Szövetség, Székely Nemzeti Tanács. A jövő pozitív változásokat hozhat, és a mai kor igazi hősei ott vannak és dolgoznak érte. Nem szabad megadni magunkat egyik ponton sem! A magyar közösségek jogainak elismertetése minden területen, az oktatásban, a közigazgatásban, a kultúrában, a történelmi emlékek gondozásában, és még számtalan más helyen ma egyre erősödően folytatódik. Felvetődik, a magyar tömbök előterében a szórványgondozás, a magyarelles előítéletek leépítése a szomszédokkal való békés egymás mellett élés módjainak kidolgozása. Ebben fontos szerepe van az anyaországi szervezetek (újraszervezett HTMH, MAÉRT, állampolgárság megadása. Külügy, az ET, a külföldi Magyar Házak, konzulátusok személyi állományának felfrissítése, az összmagyar nemzeti program jegyében). A magyar külügyi szerveket, ET, EBESZ, EU, ENSZ kirendelt magyar diplomatáit fel kell készíteni egy nemzetépítő program támogatására. A feladatokat egy jövőbeni nemzetépítő kormányprogramban lehetne majd részletezni. Fontos szerep jut az egyházaknak ebben a programban. A jogtalanul elvett magyar tulajdon visszapertésének támogatása a nemzetközi kapcsolatok felhasználásával. El kell fogadtatnunk, hogy egy nemzeti közösség jogai nem függhetnek attól, hogy az a közösség kicsi, vagy nagy.(Orbán Viktor)

Az egyházak nagy jelentőségű tevékenységet folytatnak a kultúra, az anyanyelv, a hagyományok szervezett megőrzése szempontjából is különösen Erdélyben, mert a magyar egyházak különböznek a román ortodox egyháztól. Ez a helyzet a Délvidéken is, azonban Szlovákiában a magyar hívók vallása megegyezik a szlovákokéval, ami különleges helyzetet teremt. Azonban az azonos felekezethez tartozás erősíthetné az emberi szolidaritást a szlovák és a magyar lakosság tagjai között. A közös vallás alapján felül kellene emelkedni a vélt, vagy valós sérelmeken.

– A szórványsorsban élők segítése, és asszimilációjuk meggátolása is alapvetően fontos feladat. Rendkívül fontos, hogy a színmagyar tömbben élők is tudatosítsák, hogy ez őket is közvetlenül érinti, hiszen valójában a szórványok támogatása a tömböket is védi attól, hogy ne szakadjanak le róluk újabb és újabb szórványok. Azaz, egy nemzetpolitikának legalább akkora figyelmet kell fordítani a szórványban élő nemzetársakra, mint a tömbben élő magyarságra. Kulcsfontosságú, hogy a szórványok rendelkezésére álljanak a nyelvörzés, illetve az identitásápolás intézményei. Ezek között megkülönböztetett helyet foglalnak el a magyar nyelvű oktatási és egyházi intézmények.(Ladányi Lajos, MKP elnökségi tag nyilatkozata a KMKF fórumán 2010-ben).Nem vagyunk egyedül, az EU Parlamentben, az ET-ben sem. A spanyol, belga, gyakran a német, lengyel és a balti delegátusok mellénk állnak. Rokonszenveznek velünk a lengyelek, bolgárok, bosnyákok, a törökök, és Kazahsztán is. Keresni és támogatni kell ezeket a kapcsolatokat. Több közös érdekünk van Oroszországgal, akik nagy problémákkal küzdenek a határon túli orosz nemzetiség jogainak csorbítása miatt. A ruszin autonómia nagyot javítana a kárpátaljai magyarok helyzetén is, többet kellene foglalkozni velük. Is. A sérelmeket jogi útra kell vinni: Kívánatos nemzeti jogsegélyszolgálat felállítása, amely foglalkozik a határon túli magyarokat magyarságuk miatt ért sérelmeinek orvoslásával, és a nemzetközi szervezetek (Hágai Bíróság, ET, adott ország bíróságai, stb.) elé terjeszti az atrocitásokat.

. Szerbia a hosszas polgárháború tapasztalataiból okulva hajlandónak mutatkozik a vajdasági autonómia visszaállítására. A jövőbeli szerb EU csatlakozás feltétele lehetne az autonómia. Keresni kell a szomszédokkal való párbeszéd és a kölcsönös előnyökön alapuló

együttműködések is. Tőkés László mondja: „a magyar közösség helyzetét csak a románokkal együttműködve lehet megoldani”.

A jövőben inkább a határok elmosódása, a kölcsönös tisztelet és együttműködés erősödése fog előtérbe kerülni. Feltétlenül szükséges a kölcsönös pozitív gesztusok megtétele: pl. Szent István, Kossuth és Cirill-Metód szobrok felállítása egymás fővárosaiban. Esetleg egy Szvatopluk a zalai szláv földvár környékén. Közös kulturális rendezvények, filmek, tankönyvek, stb.. A verduni csata emlékmúzeumán a francia és a német zászló egymás mellett lobog és felirat hirdeti a közös emlékezést. Jó lenne, ha majd egykor Arad vára is egy közös magyar-román múzeummá alakulva hirdetné közös történelmünk tragikus emlékeit, amelyeken átlépve az utókor nemzedékei kezet nyújtanak egymásnak.

Az adott területen többségben lévő nemzethez tartozhat egy-egy terület, amely valaha Magyarország része volt, de legyen szabad emlékeznünk. Tartsák tiszteletben kulturális és történelmi emlékeinket, érzéseinket, mint ahogy mi is hasonlóan kell viselkednünk más nemzetek hazánk területén lévő kulturális emlékeivel szemben. Ebből a szempontból példamutató Fiume város mai polgármesterének gesztusa, aki városa történetében fontosnak és megőrzendőnek tartja a magyar Fiume eredményeit és emlékeit. A jövő ez! Európa kulturális és történelmi sokszínűsége érték. Munkács várában a legfelső emeletet Rákóczinak és a magyarok emlékének szentelték, és a vár bástyáján ott áll Zrínyi Ilona és Rákóczi Ferenc szobra is. "Az önrendelkezési jog és az etnokulturális nemzetállam szembenállása" (26) című alapvető tanulmányában

Az adott területen többségben lévő nemzethez tartozhat egy-egy terület, amely valaha Magyarország része volt, de legyen szabad emlékeznünk. Tartsák tiszteletben kulturális és történelmi emlékeinket, érzéseinket, mint ahogy mi is hasonlóan kell viselkednünk más nemzetek hazánk területén lévő kulturális emlékeivel szemben. Ebből a szempontból példamutató Fiume város mai polgármesterének gesztusa, aki városa történetében fontosnak és megőrzendőnek tartja a magyar Fiume eredményeit és emlékeit. A jövő ez! Európa kulturális sokszínűsége érték, amelybe beletartozik a történelmi emlékek és a érzelmek sokszínűsége is. Munkács várában a legfelső emeletet Rákóczi és a magyarok emlékének szentelték, és a vár bástyáján ott áll Zrínyi Ilona szobra is. Iránymutatóan hangzott el 2009-ben Orbán Viktornak, a FIDESZ elnökének egyik megnyilatkozásában, hogy ma már nem lehet vitás, hogy egy nemzeti közösség jogai nem függhetnek attól, hogy az a közösség kicsi, vagy nagy.

IRODALOM:

Andrássy Gyula gróf: Diplomácia és világháború. Göncöl-Primusz, 1990.

Bárdi Nándor: Útkeresés és integráció. Teleki László Alapítvány. 1999

Benes Edward elnöki dekrétumai, Pannónia Kiadó, Pozsony, 1996. Cikk Benesről a Trianoni Szemle 1, 2, 3. sz.-ban. .

Bethlen István gróf: Emlékiratok 1944. Zrínyi Ilona Kiadó, 1988.

Bognár József: Trianon nélkül (Nyugati Magyarság, 2000. június)

Cherestesiu V, (Keresztes?): A balázsfalvi Nemzeti Gyűlés, Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1967.

Duray Miklós: Kilencven éve ért véget az I. világháború. Konferencia a Benes Dekrétumokról, Budapest, Polgárok Háza, 2008. szeptember 20. Megjelent a Trianoni Szemle 1. sz.-ban. (Bodonyi Ilona, Skultéty Csaba, Raffay Ernő)

Erdély ma, 2010. febr. 11. Kézdivásárhel

Europa Tanács Ajánlásai: 1134, 1177, 1201. és 6749. sz. dokumentum, Keretegyezmény a Nemzeti Kisebbségekről (tervezet)

Felföldi Géza: A magyarság problémáit a ruszin kulccsal lehet megoldani. (Trianon Kalendárium 2001).

Fóris György: Európai Elemző Iroda, Bruxinfo, 2010.

Gál Kinga EP képviselő, igazságügy, emberi jogok, kisebbségügy

Gereben Ferenc: Identitás és vallás. Magyar Szemle, 1999. VIII.

Gereben Ferenc, Tomka Miklós: Vallásosság és nemzettudat (Kerkai Ernő Egyházzociológiai Intézet, 1999.)

Girasoli Nicola: A nemzeti kisebbséhek fogalmáról, AK, 1995

Jászi Oszkár: A nemzeti államok kialakulása és a nemzeti kérdés. Gondolat Kiadó, 1986. Karl Rennerről (Jászi: 244. old.)

Jeszenszky Géza: Seton-Watson és a magyarellenesség. MTA Történelemtud. Intézete, 1987

Kollai István, Zahorán Csaba: Trianon a román és a szlovák köztudatban, www.kommentar.info.hu/kollai

Ladányi Lajos, MKP alelnök Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fóruma (KMKF) Külügyi és Európa-ügyi Albizottságának Szórvány Munkacsoportja 2010 febr. 1. előadás.

Magyarország Története, MTA Kiadó, 1890-1914.)

Popély Gyula: A csehek és az első világháború. Trianoni Szemle . 2 sz. 38-55 oldal),

Raffay Ernő: Magyar tragédia. Püski, 1996.

Romsics Ignác: A magyar külpolitika útja Trianontól a háborúig

Samu Mihály: Az önrendelkezési jog és az etnokulturális nemzetállam szembenállása. Trianoni Szemle 2009. 4.sz. 84-87 old.

Szidiropulosz Archimédész: Obstrukció és összeomlás. Trianoni Szemle, 2009.2.sz. 16-37, oldal és TSz. 2009.3.sz.

Takaró Mihály: A szabadkőművesek és Trianon, TSz. 2009. 1.sz. 28-35 oldal.

Teleki László Alapítvány konferencia 1999: Konfliktusok és kezelésük Közép-Európában.

Trianon, diplomáciai iratok gyűjteménye, Osiris Kiadó 2003.

Tóth Judit, www.hazánkért.hu: londoni University College szlavisztika tanszéke 2002 ismertetés. (mivel ez az anyag csak az interneten lelhető fel, hitelessége nem eldönthető)

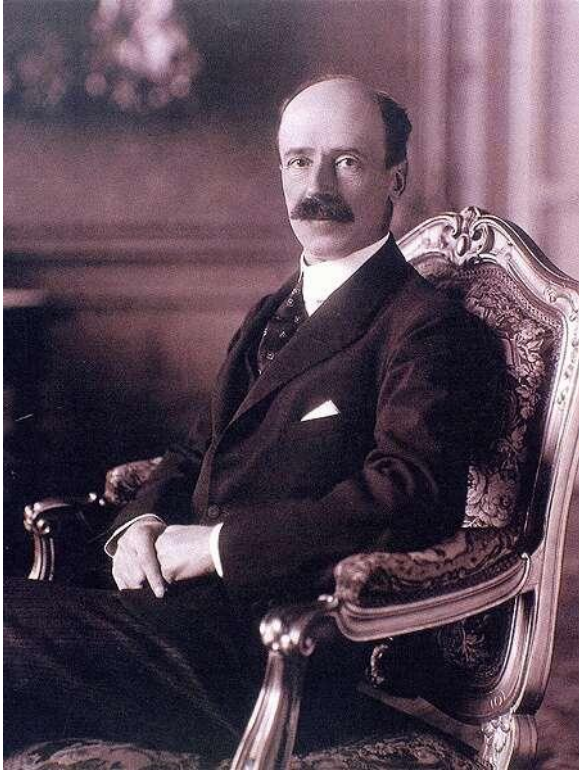
Új Szó (Szlovákiaia magyar napilap), 2010. febr. 11. Szlovák nyelvtörvény

1999/2 Nemzetközi Szerződés, KÜM, Magyar-Szlovák Alapszerződés végrehajtása, Párizsi Békeszerződés, 1947, Magyar-Ukrán Alapszerződés (1995. XLV), Magyar-Szlovén Alapszerződés (1995. XLVI.), Magyar-Román Alapszerződés (1997. XLIV.), Magyar-Szlovák Alapszerződés (1995. ...)

Internet megfelelő címein található anyagok szerepelnek forrásként az alábbi témákban: EU, ET, EBESZ, V4, Európai Kisebbségi Nyelvek Chartája, Ferenc Ferdinánd, www.galkinga.hu

Teleki Pál, miniszterelnök, 1940

Bethlen István, miniszterelnök 1922-29 ?

Lord Rothermere, angol sajtómágnás, 1927.

Európai Parlament, 2010

Knut Vollebaek, EBESZ Kisebbségügyi főbiztos, 2010.

Prónay Pál, akinek Sopront köszönhetjük

Visegrádi 3-akk találkozója 1991-ben, Lech Walesa, Antall József és Vaclav Havel